

Treasurystatuut

gemeente Schiermonnikoog

2012

Ter vervanging van het treasurystatuut gemeente Schiermonnikoog **2009**, conform raadsbesluit van **24 februari 2009**.

Inleiding

Op 1 januari 2001 is de Wet financiering lagere overheden (Wet filo) vervangen door de Wet financiering decentrale overheden (Wet fido). In deze wet worden de kaders gesteld voor een verantwoorde, prudente en professionele inrichting en uitvoering van de treasuryfunctie van decentrale overheden. De Wet fido definieert de treasuryfunctie daarbij als:

*het sturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op:
de financiële vermogenswaarden, de financiële geldstromen, de financiële posities en
de hieraan verbonden risico's*

De gemeente Schiermonnikoog onderkent het belang van een verantwoord en adequaat beheer van haar financiële middelen. Mede als gevolg van de Wet fido wenst zij haar activiteiten op het gebied van treasury op een zo transparant en beheersbaar mogelijke wijze in te richten.

Als gevolg hiervan heeft de gemeente Schiermonnikoog in 2001 het Treasurystatuut ingevoerd.

Sindsdien is het Treasurystatuut diverse malen geactualiseerd. Naar aanleiding van de kredietcrisis zijn de eisen die gesteld worden in de Regeling Uitzettingen en Derivaten Decentrale Overheden (RUDDO) aangepast. Dit is de reden waarom het Treasurystatuut geactualiseerd dient te worden. Omdat de gemeente Schiermonnikoog een zogenaamde "leen gemeente" is, zal het "RUDDO Proof" maken van het Treasurystatuut meer een formeel karakter hebben. In praktijk zal het uitzetten van middelen niet of nauwelijks voorkomen

In dit treasurystatuut wordt de "beleidsmatige infrastructuur" van de treasuryfunctie vastgelegd in de vorm van

1. uitgangspunten
2. doelstellingen
3. richtlijnen
4. limieten.

Het statuut maakt een objectieve en transparante verantwoording vooraf en achteraf mogelijk. Naast het treasurystatuut zal de gemeente jaarlijks een onderdeel treasurybeheer in de paragraaf financiering opnemen in zowel de begroting als in het jaarverslag. Hierin worden de specifieke beleidsvoornemens respectievelijk de uitvoering van het **beleid** op het gebied van treasury besproken.

Bij het opstellen van het treasurystatuut is rekening gehouden met de bepalingen van de wettelijke kaders (o.a. Gemeentewet, Wet fido, Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden en de Uitvoeringsregeling financiering decentrale overheden en artikel 18 van de beheersverordening gemeente Schiermonnikoog). Teneinde de transparantie van het treasurystatuut te bevorderen is, voor zover dit relevant is, aansluiting gezocht bij de door het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties opgestelde "Handreiking Treasury".

In het treasurystatuut worden allereerst het begrippenkader en de doelstellingen van de treasuryfunctie van de gemeente geformuleerd. Deze worden vervolgens geconcretiseerd voor de verschillende deelgebieden van treasury: risicobeheer, gemeentefinanciering en kasbeheer. Daarna worden de organisatorische randvoorwaarden van de treasuryfunctie weergegeven. Daarbij ligt het accent op de helderheid over de verdeling van de taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden. Tot slot worden de uitgangspunten vastgelegd voor de informatie die noodzakelijk is om het gehele proces beheersbaar en meetbaar te maken en te houden. In de artikelsgewijze toelichting worden waar nodig de in het treasurystatuut opgenomen artikelen toegelicht.

INHOUDSOPGAVE

HOOFDSTUK 1 BEGRIPPENKADER	4
ARTIKEL 1 <i>BEGRIPPENKADER</i>	4
ARTIKEL 2 <i>ALGEMENE DOELSTELLINGEN VAN DE TREASURYFUNCTIE</i>	5
HOOFDSTUK 2 RISICOBEBEER	6
ARTIKEL 3 <i>RENTERISICOBEBEER</i>	6
ARTIKEL 4 <i>KREDIETRISICOBEBEER</i>	6
ARTIKEL 5 <i>KOERSRISICOBEBEER</i>	6
ARTIKEL 6 <i>INTERN LIQUIDITEITSBEBEER</i>	6
ARTIKEL 7 <i>VALUTARISICOBEBEER</i>	6
HOOFDSTUK 3 GEMEENTEFINANCIERING	7
ARTIKEL 8 <i>AANTREKKEN VAN LANG VERMOGEN</i>	7
ARTIKEL 9 <i>UITZETTING</i>	7
ARTIKEL 10 <i>LENINGEN EN GARANTIES</i>	7
ARTIKEL 11 <i>IN-EN DOORLENEN VAN MIDDELEN</i>	8
ARTIKEL 12 <i>RELATIEBEBEER</i>	8
HOOFDSTUK 4 KASBEBEER	9
ARTIKEL 13 <i>GELDSTROMENBEBEER</i>	9
ARTIKEL 14 <i>SALDO-EN LIQUIDITEITENBEBEER</i>	9
HOOFDSTUK 5 ADMINISTRATIEVE ORGANISATIE EN INTERNE CONTROLE	10
ARTIKEL 15 <i>ADMINISTRATIEVE ORGANISATIE EN INTERNE CONTROLE</i>	10
ARTIKEL 16 <i>VERANTWOORDELIJKHEDEN</i>	10
ARTIKEL 17 <i>BEVOEGDHEDEN</i>	12
HOOFDSTUK 6 INFORMATIEVOORZIENING	13
ARTIKEL 18 <i>INFORMATIEVOORZIENING</i>	13
HOOFDSTUK 7 SLOTBEPALINGEN	14
ARTIKEL 19 <i>HARDHEIDSCLAUSULE</i>	14
ARTIKEL 20 <i>INWERKINGTREDING</i>	14
ARTIKEL 21 <i>CITEERTITEL</i>	14
BIJLAGE I ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING	15

Hoofdstuk 1 Begrippenkader

Artikel 1 **Begrippenkader**

In dit artikel worden de belangrijkste begrippen gedefinieerd die met betrekking tot treasury relevant zijn.

1. Algemene begrippen treasuryfunctie:
  - a. De treasuryfunctie omvat alle activiteiten die zich richten op het sturen en beheersen van, het verantwoord maken over en het toezicht houden op de financiële vermogenswaarden, de financiële stromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's.
  - b. Het treasurybeleid bestaat uit de uitgangspunten, doelstellingen, richtlijnen en limieten, de organisatorische en administratieve kaders, de informatievoorziening en de administratieve organisatie ter uitvoering van de treasuryfunctie. Het beleid wordt vastgelegd in een treasurystatuut.
  - c. Het treasurybeheer is de (beleids)uitvoering van de treasuryfunctie, binnen de kaders van het treasurystatuut. De realisatie van deze (beleids)uitvoering komen voor de referentieperiode aan de orde in het onderdeel treasurybeheer in de paragraaf financiering van het jaarverslag. De nog te realiseren (beleids)uitvoering komen voor de referentieperiode aan de orde in het onderdeel treasurybeheer in de paragraaf financiering van de begroting.

2. De treasuryfunctie bestaat uit drie treasurydeelfuncties:

2.1 Risicobeheer

- renterisicobeheer
- kredietrisicobeheer
- koersrisicobeheer
- intern liquiditeitsrisicobeheer
- valutarisicobeheer

2.2 Gemeentefinanciering

- financiering (voor minimaal 1 jaar)
- uitzettingen (voor minimaal 1 jaar)
- relatiebeheer

2.3 Kasbeheer

- geldstromenbeheer (inclusief betalingsverkeer)
- saldobehaar op dagbasis
- liquiditeitenbeheer (tot 1 jaar)

In dit statuut wordt verstaan onder:

- Financiering	Het aantrekken van benodigde financiële middelen voor een periode van minimaal één jaar. Deze middelen kunnen bestaan uit zowel eigen vermogen als vreemd vermogen;
- Geldstromenbeheer	Al die activiteiten die nodig zijn om liquiditeiten te transfereren zowel binnen de organisatie zelf als tussen de organisatie en derden (betalingsverkeer);
- Intern liquiditeitsrisico	De risico's van mogelijke wijzigingen in de liquiditeitenplanning en meerjaren investeringsplanning waardoor financiële resultaten kunnen afwijken van de verwachtingen;
- Koersrisico	Het risico dat de financiële activa van de organisatie in waarde verminderen door negatieve koersontwikkelingen;
- Kredietrisico	De risico's op een waardedaling van een vordering ten gevolge van het niet (tijdig) na kunnen komen van de verplichtingen door de tegenpartij als gevolg van insolventie of deficit;

- Derivaten	Financiële instrumenten die hun bestaan ontleen aan een bepaalde onderliggende waarde. De onderliggende waarden kunnen financiële producten, zoals leningen of obligaties zijn. Derivaten worden onder ander gebruikt om renterisico's te sturen en financieringskosten te minimaliseren.
- Liquiditeitenbeheer	Het financieren en uitzetten van middelen voor een periode tot één jaar;
- Liquiditeitenplanning	Een gestructureerd overzicht van de toekomstige inkomsten en uitgaven ingedeeld per tijdseenheid;
- Rating	De inschatting van de kans op eventuele wanbetalingen bij toekomstige rente- en aflossingsbetalingen op schuldpapier;
- Renterisico	Het gevaar van ongewenste veranderingen van de (financiële) resultaten van de gemeente door rentewijzigingen;
- Rentetypische looptijd	Het tijdsinterval gedurende de looptijd van een geldlening, waarin op basis van de voorwaarden van de geldlening sprake is van een door de verstrekker van de geldlening niet beïnvloedbare, constante rentevergoeding;
- Saldobeheer	Het beheer van de dagelijkse saldi op de rekeningen;
- Rentevisie	Toekomstverwachting over de renteontwikkeling;
- Treasuryfunctie	De treasuryfunctie omvat alle activiteiten die zich richten op het besturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële vermogenswaarden, de financiële stromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's. De treasuryfunctie bestaat uit drie deelfuncties: risicobeheer, gemeentefinanciering, en kasbeheer;
- Uitzetting	Het tijdelijk toevertrouwen van liquiditeiten aan derden tegen vooraf overeengekomen condities en bedingen. Kortlopende uitzettingen hebben betrekking op een periode tot één jaar en langlopende uitzettingen hebben betrekking op een periode van één jaar of langer.

Artikel 2 Algemene doelstellingen van de treasuryfunctie

1. Het verkrijgen en handhaven van toegang tot de financiële markten tegen acceptabele condities.
2. Het beschermen van de gemeentelijke vermogens- en (rente-)resultaten tegen ongewenste financiële risico's zoals renterisico's, valutarisico's, koersrisico's, liquiditeitsrisico's en kredietrisico's.
3. Het minimaliseren van de interne verwerkingskosten en externe kosten bij het beheren van de geldstromen en financiële posities.
4. Het optimaliseren van de renteresultaten binnen de kaders van de wet fido respectievelijk de limieten en voorschriften van dit statuut.

Hoofdstuk 2 Risicobeheer

Artikel 3 Renterisicobeheer

1. Jaarlijks wordt de rentevisie ten behoeve van de begroting en de meerjarenbegroting opgesteld op basis van de rentevisie van de BNG en een vooraanstaande financiële instelling.
2. Nieuwe leningen/uitzettingen worden afgestemd op de bestaande financiële positie en de liquiditeitenplanning.
3. De rentevisie wordt opgenomen in het onderdeel treasurybeheer in de paragraaf financiering van de begroting.
4. De gemeente streeft naar spreiding in de rentetypische looptijd van uitzettingen.
5. Het te voeren beleid met betrekking tot het renterisicobeheer wordt toegelicht in het onderdeel treasurybeheer in de paragraaf financiering van de begroting en het jaarverslag.
6. De kasgeldlimiet wordt niet overschreden conform de wet Fido
7. De renterisiconorm wordt niet overschreden conform de wet Fido

Artikel 4 Kredietrisicobeheer

1. De inning van vorderingen op debiteuren sociale zaken is geregeld in de gemeenschappelijke regeling SoZa DanDon. Binnen SoZa DanDon is de verantwoordelijkheid gemandateerd aan de medewerker terugvordering en verhaal.
2. Voor tijdige invordering van andere vorderingen draagt de financieel administrateur zorg.
3. De budgethouder is verantwoordelijk voor het beoordelen van de kredietwaardigheid van de debiteur of crediteur (indien sprake is van vooruitbetaling).
4. De budgethouder is verantwoordelijk voor het aanleveren van de voor de factuur benodigde gegevens. Deze worden doorgestuurd naar de afdeling FJZ (Financiële en Juridische Zaken) .
Facturering vindt plaats onder algemene leveringsvoorwaarden
5. Voor privaatrechtelijke vorderingen geldt een algemene betalingstermijn van 14 dagen.
6. Voor publiekrechtelijke vorderingen geldt een betalingstermijn conform de verordeningen
7. De financieel administrateur is verantwoordelijk voor het uitvoeren van de incassoactiviteiten volgens de gemeentelijke belastingverordeningen, de leidraad invordering en de (Uitvoeringsregeling) invorderingswet 1990.
8. De financieel administrateur voert analyses uit op de debiteurenportefeuille en rapporteert middels de jaarrapportage.
9. Betalingen worden met in acht neming van de krediettermijn voldaan.
10. Bij het uitzetten van middelen dienen partijen te voldoen aan de eisen die gesteld zijn in Artikel 12 lid 2.

Artikel 5 Koersrisicobeheer

1. Risico's bij uitzettingen worden beperkt door het gebruik van uitsluitend vastrentende- of garantieproducten.

Artikel 6 Intern liquiditeitsbeheer

1. Periodiek wordt een lange termijn liquiditeitenplanning opgesteld, die een periode van één tot maximaal vier jaar bestrijkt.
2. De liquiditeitenplanning wordt opgenomen in het onderdeel treasurybeheer in de paragraaf financiering van de begroting en de meerjarenbegroting.
3. In het jaarverslag wordt aan het college van burgemeester en wethouders over de ontwikkeling van de liquiditeitspositie gerapporteerd.

Artikel 7 Valutarisicobeheer

1. De gemeente loopt door middel van uitzettingen geen valutarisico.
2. Gelden worden uitsluitend aangetrokken, uitgezet of gegarandeerd in de Euro.

Hoofdstuk 3 Gemeentefinanciering

Artikel 8 Aantrekken van lang vermogen

1. Financiering met externe financieringsmiddelen wordt zoveel mogelijk beperkt door primair de beschikbare interne financieringsmiddelen (reserves en voorzieningen) te gebruiken teneinde het renteresultaat te optimaliseren
2. Het aantrekken van middelen op lange termijn wordt voorbereid door de Comptabele in overleg met de coördinator financiën en ter goedkeuring voorgelegd aan het college van B&W.
3. Alvorens langlopende leningen worden aangetrokken worden minimaal 2 offertes aangevraagd bij banken en of geldmakelaars. Eén van deze offertes wordt aangevraagd bij de n.v. Bank Nederlandse Gemeenten. Conform de financieringsovereenkomst met de n.v. Bank Nederlandse Gemeenten. Conform de financieringsovereenkomst met de n.v. Bank Nederlandse Gemeenten, dienen concurrerende offertes minimaal 5 rentepunten (=0,05%) lager te liggen dan de offerte van de n.v. Bank Nederlandse Gemeenten, alvorens de gemeente Schiermonnikoog over mag gaan tot het afsluiten van een langlopende lening bij een andere bankinstelling of geldmakelaar.
4. De rentepercentages van de aan te trekken geldleningen moeten in overeenstemming zijn met geldende kapitaalmarktrentes bij de verschillende financiële relaties van de gemeente Schiermonnikoog, als genoemd in artikel 12 lid 1.
5. Toegestane financieringsinstrumenten voor een periode van minimaal één jaar:
  - a. Vaste geldleningen
  - b. Onderhandse geldleningen
  - c. Medium Term Notes
6. In de jaarlijkse begroting wordt in het onderdeel treasurybeheer in de paragraaf financiering het geprognosticeerde financieringsbeleid opgenomen.
7. In het jaarverslag wordt verantwoording afgelegd over de uitvoering van de gemandateerde bevoegdheid tot het aangaan van geldleningen.

Artikel 9 Uitzetting

1. Kredietrisico's worden beperkt door uitsluitend middelen uit te zetten bij voldoende kredietwaardige partijen als genoemd in artikel 12 lid 2.
2. Uitzettingen dienen afgewogen te worden op basis van de zekere opbrengst van het uitzetten van de middelen tegen de minimale rentetarieven bij de bank versus andere vormen van uitzetten met een gelijkwaardige zekerheid en een minimaal gelijkwaardig rendement. Hierbij dienen de looptijden gematched te worden.
3. Het uitzetten van middelen op lange termijn wordt voorbereid door de Comptabele in overleg met de coördinator financiën en ter goedkeuring voorgelegd aan het college van B&W.
4. Het rendement op het uit te zetten vermogen moet in overeenstemming zijn met geldende kapitaalmarktrentes bij de verschillende financiële relaties van de gemeente Schiermonnikoog, als genoemd in artikel 12 lid 2.
5. Gelden mogen uitsluitend worden belegd in:
  - a. Deposito's
  - b. Onderhandse geldleningen
  - c. Staatsleningen
  - d. Medium Term Notes
  - e. Garantieproducten
  - f. Spaarrekening
  - g. Obligaties
6. In de jaarlijkse begroting wordt in het onderdeel treasurybeheer in de paragraaf financiering het geprognosticeerde uitzettingsbeleid toegelicht.
7. In het jaarverslag wordt verantwoording afgelegd over de uitvoering van het uitzettingsbeleid.

Artikel 10 Leningen en garanties

1. De gemeente mag leningen of garanties uit hoofde van de publieke taak uitsluitend verstrekken aan derde partijen, voor zover dit is toegestaan in relatie tot de wettelijke regels. Met uitzondering van de achtervang overeenkomst met het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) waartoe het college

van burgemeester en wethouders bevoegd is op basis van artikel 160 lid 1 onder e van de Gemeentewet.

Artikel 11 In- en doorlenen van middelen

1. Het in- en doorlenen van middelen met als doel hiermee inkomsten te genereren is niet toegestaan.
2. Het in- en doorlenen van middelen in naam van de gemeente Schiermonnikoog kan alleen geschieden vanuit haar publieke taak.

Artikel 12 Relatiebeheer

1. Geldgevers van de gemeente Schiermonnikoog zijn financiële instellingen die officieel onder Nederlands of EU-toezicht staan, publiekrechtelijke en semipubliekrechtelijke lichamen en overheidsinstellingen.
2. Voldoende kredietwaardige tegenpartijen voor het uitzetten van middelen van de gemeente Schiermonnikoog zijn:
  - a. Financiële instellingen die voldoen aan de eisen die worden gesteld in de RUDDO, zoals ministerieel vastgesteld op grond van artikel 2, lid 2 van de Wet fido.
  - b. Instellingen aan wiens papier door een bancaire toezichthouder in een EU-lidstaat de solvabiliteitsvrije status is toegekend.
3. Tussenpersonen dienen geregistreerd te staan bij de Stichting Toezicht Effectenverkeer (STE) en daarvan een vergunning als makelaar te hebben ontvangen.
4. Het college van burgemeester en wethouders bepaalt met welke banken welke relatie wordt aangehouden.
5. (verwijderd) (Bij financiële instellingen buiten Nederland mogen geen rekeningen worden aangehouden)

Hoofdstuk 4 Kasbeheer

Artikel 13 Geldstromenbeheer

1. Het gemeentelijk betalingsverkeer vindt plaats onder verantwoordelijkheid van de coördinator financiën.
2. Het liquiditeitsgebruik wordt beperkt door de geldstromen op gemeenteniveau op elkaar en de liquiditeiten planning af te stemmen. Hierbij wordt erop toegezien dat de liquiditeitspositie voldoende is om te garanderen dat de verplichtingen tijdig kunnen worden nagekomen.
3. Het betalingsverkeer wordt zoveel mogelijk elektronisch uitgevoerd door één bank.
4. De gemeente Schiermonnikoog houdt een kas aan bij de publieksbalie.

Artikel 14 Saldo- en liquiditeitenbeheer

1. De gemeente Schiermonnikoog heeft een rekening courant overeenkomst afgesloten bij de nv Bank Nederlandse Gemeenten en bij de Rabobank. Opzegging van de rekening courant overeenkomst door de gemeente Schiermonnikoog kan alleen geschieden met instemming van het college.
2. De bevoegdheden voor het aantrekken en uitzetten van vermogen zijn omschreven in artikel 17.
3. De bevoegdheden voor het aantrekken en uitzetten van kort vermogen zijn omschreven in artikel 17.
4. De rentepercentages van de aan te trekken geldleningen of uit te zetten middelen moeten in overeenstemming zijn met de geldende geldmarkttarieven bij de verschillende relaties van de gemeente Schiermonnikoog, als genoemd in artikel 12 lid 2.
5. Alvorens middelen worden aangetrokken of uitgezet met een looptijd korter of gelijk aan één jaar worden minimaal 2 offertes aangevraagd bij banken en of geldmakelaars.
6. Toegestane financieringsinstrumenten bij het aantrekken van kortlopende middelen:
  - a. Daggeld
  - b. Kasgeldleningen
  - c. Kredietlimiet op rekening courant
7. Toegestane financieringsinstrumenten bij het uitzetten van gelden korter dan één jaar zijn:
  - a. Rekening-courant
  - b. Daggeld
  - c. Spaarrekeningen
  - d. Deposito's
8. Jaarlijks wordt in het onderdeel treasurybeheer in de paragraaf financiering van het jaarverslag gerapporteerd over het saldo- en liquiditeitenbeheer.

Hoofdstuk 5 Administratieve organisatie en interne controle

Artikel 15 Administratieve organisatie en interne controle

In het kader van de treasuryfunctie gelden de volgende algemene uitgangspunten op het gebied van administratieve organisatie en interne controle.

1. De verantwoordelijkheden en bevoegdheden van treasuryactiviteiten zijn op eenduidige wijze schriftelijk vastgelegd;
2. Bevoegdheden zijn via mandaat nader schriftelijk vastgelegd (zie ook art. 17.);
3. Bij de uit te voeren treasuryactiviteiten is functiescheiding doorgevoerd met als belangrijkste voorwaarden:
  - a. iedere transactie wordt door minimaal twee functionarissen geautoriseerd (het vier-ogen-principe);
  - b. de uitvoering en controle geschieden door afzonderlijke functionarissen;
  - c. de uitvoering en registratie in de financiële administratie geschiedt door afzonderlijke functionarissen.

Artikel 16 Verantwoordelijkheden

De verantwoordelijkheden met betrekking tot de treasuryfunctie van de gemeente zijn hierna gedefinieerd.

Functie	Verantwoordelijkheden
De Gemeenteraad	<ul style="list-style-type: none"> • Het vaststellen van het onderdeel treasurybeheer in de paragraaf financiering in begroting en jaarverslag; • Het houden van toezicht op het treasurybeleid en de uitvoering hiervan; • Het vaststellen van treasurydoelstellingen, het treasurybeleid, globale richtlijnen en limieten;
Het college van B&W	<ul style="list-style-type: none"> • Het uitvoeren van het treasurybeleid (formele verantwoordelijkheid); • Het rapporteren aan de Gemeenteraad over de uitvoering van het treasurybeleid; • Het evalueren en als gevolg daarvan (eventueel) bijstellen van het treasurybeleid;
Comptabele	<ul style="list-style-type: none"> • Het uitvoeren van de aan haar/hem gemandateerde treasuryactiviteiten conform het treasurystatuut en het onderdeel treasurybeheer in de paragraaf financiering; • Het zorgdragen voor juiste verantwoording van de uitvoering van de door hem/haar gemandateerde treasuryactiviteiten; • Het rapporteren aan B&W over de uitvoering van het treasurybeheer; • Het afleggen van verantwoording aan het college van B&W; • Het uitvoeren van de activiteiten met betrekking tot de volgende deelfuncties:<ul style="list-style-type: none"> ○ het rente-, koers-, intern liquiditeiten-, en valutarisicobeheer, ○ gemeentefinanciering (financiering, uitzetting en relatiebeheer) ○ kasbeheer. <p>Deze activiteiten moeten conform dit treasurystatuut en het onderdeel treasurybeheer in de paragraaf financiering worden uitgevoerd;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het opstellen van de rentevisie; • Het aantrekken en uitzetten van gelden in het kader van het saldo- en liquiditeitenbeheer; • Het onderhouden van contacten met banken, geldmakelaars en overige financiële instellingen; • Het afsluiten van financiële contracten voortvloeiend uit bovenstaande deelfuncties;

	<ul style="list-style-type: none"> • Het schriftelijk vastleggen van de treasurytransacties en het doorgeven hiervan aan de financiële administratie; • Het voorbereiden van beleidsvoorstellen op treasurygebied; • Het aanleveren van tijdige, volledige en betrouwbare gegevens aan de gemeentelijke administratie; • Het rapporteren en afleggen van verantwoording aan de coördinator financiën over de uitvoering van de aan hem/haar gemandateerde activiteiten.
Budgethouders	<ul style="list-style-type: none"> • Het zorgdragen voor een goede kwaliteit van de informatie die hun afdelingen aanleveren aan de afdeling FJZ met betrekking tot (toekomstige)uitgaven en ontvangsten; • Beoordeling kredietwaardigheid conform artikel 4 lid 3; • Het zorgdragen voor het tijdig aanleveren van betrouwbare operationele informatie over toekomstige geldstromen aan de afdeling FJZ; • Het fiatteren van betalingen en ontvangsten, ten laste c.q. ten gunste van hun budgetten.
Medewerker comptabiliteit	<ul style="list-style-type: none"> • Het beheren van de geldstromen; • Het overboeken van saldi tussen bankrekeningen; • Het afhandelen van het contante en girale betalingsverkeer; • Het aanleveren van tijdige, volledige en betrouwbare gegevens aan de gemeentelijke administratie; • Het rapporteren en afleggen van verantwoording aan de coördinator financiën over de uitvoering van de aan hem/haar gemandateerde activiteiten.
Coördinator financiën	<ul style="list-style-type: none"> • Het adviseren van de afdelingen over de financiële gevolgen van hun activiteiten en projecten.
Financieel administrateur	<ul style="list-style-type: none"> • Het uitvoeren van de activiteiten met betrekking tot het kredietrisicobeheer. • Het juist en volledig administreren van de bezittingen, schulden, rechten, verplichtingen, inkomsten, uitgaven, ontvangsten en betalingen in de verplichtingen- en financiële administratie;
De externe accountant	<ul style="list-style-type: none"> • Het in het kader van haar reguliere controletaak adviseren en controleren over de feitelijke naleving van het treasurystatuut; • Het controleren van de volledigheid en betrouwbaarheid van de informatievoorziening van de treasuryfunctie en hierover rapporteren aan de raad; • Het controleren en beoordelen van de rechtmatigheid van de treasury.

Artikel 17 Bevoegdheden

In onderstaande tabel staan bevoegdheden met betrekking tot treasuryactiviteiten weergegeven evenals de daarbij benodigde fiattering.

	Bevoegd functionaris (eerste handtekening)	Autorisatie door (tweede handtekening)
Saldo-, liquiditeiten- en geldstromenbeheer		
1. Het uitzetten van geld	Comptabele	College B&W
2. Het aantrekken van geld	Comptabele	College B&W
3. Betalingsopdrachten voorbereiden en versturen	Comptabele & Medew. comptabiliteit	Aangewezen medewerker Financiën
Bankrelatiebeheer		
4. Bankrekeningen openen/sluiten/wijzigen	Comptabele	College B&W
5. Bankcondities en tarieven afspreken	Comptabele	Coördinator financiën
Financiering en uitzetting		
6. Het afsluiten van kredietfaciliteiten	Comptabele	College B&W
7. Het aantrekken van gelden zoals vastgelegd in treasurystatuut en paragraaf financiering	Comptabele	College B&W
8. Het uitzetten van gelden zoals vastgelegd in treasurystatuut en paragraaf financiering	Comptabele	College B&W
9. Het beleggen in garantieproducten	Comptabele	College B&W
10. Het verstrekken van leningen aan derden uit hoofde van de publieke taak	Coördinator financiën	College B&W
11. Het garanderen van gelden uit hoofd van de publieke taak	Coördinator financiën	College B&W

Hoofdstuk 6 Informatievoorziening

Artikel 18 Informatievoorziening

Ter optimalisering van het treasurybeleid en de daarbij van belang zijnde transparantie dient de informatievoorziening tijdig opgeleverd te worden ter ondersteuning van de uitvoering van de treasuryactiviteiten.

Met betrekking tot de treasuryactiviteiten dient tenminste de in de onderstaande tabel opgenomen informatie te worden verstrekt door de betreffende functionarissen:

Informatie	Frequentie	Informatie verstrekker	Informatie ontvanger
1. Gegevens m.b.t. toekomstige uitgaven en ontvangsten voor de liquiditeiten-planning	Periodiek	Budgethouders	Comptabele
2. Liquiditeiten planning	Periodiek	Comptabele	College B&W
3. Rapportage liquiditeitspositie	Periodiek	Comptabele	College B&W
4. Omvang debiteurenportefeuille	Jaarlijks	Financieel administrateur	College B&W / Gemeenteraad
5. Paragraaf financiering in de begroting	Jaarlijks	College B&W	Gemeenteraad
6. Evaluatie treasuryactiviteiten in onderdeel treasurybeheer in de paragraaf financiering van jaarverslag	Jaarlijks	College B&W	Gemeenteraad
7. Informatie aan toezichthouder zoals genoemd in art. 8 Wet fido	Alleen bij derde overschrijding kasgeldlimiet	Aangewezen medewerker financiën	Provincie

Hoofdstuk 7 Slotbepalingen

Artikel 19 *Hardheidsclausule*

In gevallen waarin dit Treasurystatuut niet voorziet, besluit de Gemeenteraad.

Artikel 20 *Inwerkingtreding*

Dit treasurystatuut treedt in werking met ingang van 1 januari 2012.

Artikel 21 *Citeertitel*

Deze regeling kan worden aangehaald als "Treasurystatuut gemeente Schiermonnikoog 2012".

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van 24 januari 2011

, voorzitter (mr. M. Zijlstra)

, griffier (S.T. van der Zwaag)

Bijlage I: Artikelsgewijze toelichting

Artikel 2 Algemene doelstellingen van de treasuryfunctie

Lid 1

In de eerste plaats dient de treasury ervoor te zorgen dat de gemeente “duurzaam toegang heeft tot de financiële markten tegen acceptabele condities”. De treasury dient te waarborgen dat de gemeente duurzaam in staat is de voor haar activiteiten benodigde middelen aan te trekken c.q. haar overtollige middelen uit te zetten op de financiële markten (bijv. bij banken). De condities die daar bij worden bedongen dienen, in het licht van de op het betreffende moment gebruikelijke condities, acceptabel (tenminste marktconform) te zijn.

Lid 2

Door haar activiteiten kan de gemeente de volgende financiële risico's lopen: renterisico's, koersrisico's, kredietrisico's, interne liquiditeitsrisico's en valutarisico's. Het is de taak van de treasury dergelijke risico's zo veel mogelijk te beperken.

Lid 3

De derde doelstelling van de treasuryfunctie is het minimaliseren van de kosten bij het beheren van de geldstromen en de financiële posities. Deze kosten bestaan o.a. uit rentekosten, provisies en kosten van het betalingsverkeer. Het is de taak van de treasury het beheer zo efficiënt mogelijk uit te voeren.

Lid 4

De gemeente streeft ernaar de renteresultaten te optimaliseren. Dit betekent dat de gemeente streeft naar zo hoog mogelijke renteopbrengsten (c.q. zo laag mogelijke rentekosten) zonder dat daarbij overmatige risico's worden gelopen. De prioriteiten van de treasuryfunctie liggen in eerste instantie bij het beheersen en beperken van financiële risico's, de treasuryfunctie is immers géén winstgerichte afdeling (“profit center”). Binnen het acceptabele risicoprofiel zoals vastgesteld in de Wet fido en dit treasurystatuut kan desondanks worden gestreefd naar optimalisatie van de renteresultaten.

Artikel 3 Renterisicobeheer

Renterisicobeheer omvat het beperken van de invloed van (externe-) rentewijzigingen op de financiële resultaten van de gemeente.

Lid 1

Een rentevisie is een toekomstverwachting over de renteontwikkeling, op basis waarvan het financierings- en beleggingsbeleid wordt gevoerd. Afhankelijk van de (interne- of externe) ontwikkelingen zal de gemeente haar rentevisie actualiseren. De rentevisie kan daarbij gebaseerd worden op de rentevisie van enkele gezaghebbende financiële instellingen, zoals de n.v. Bank Nederlandse Gemeenten. Afstemming van het beleid op de rentevisie betekent bijvoorbeeld het uitstellen van uitzettingen met een lange looptijd op het moment dat men een rentestijging verwacht.

Lid 2

Afstemming op de liquiditeitenplanning beoogt bedragen slechts te lenen cq. uit te zetten gedurende de periode dat zij daadwerkelijk nodig respectievelijk beschikbaar zijn.

Lid 4

Door spreiding aan te brengen in de rentetypische looptijd (de periode dat de rente van een uitzetting vast is) van uitzettingen, wordt de invloed van een rentedaling op de renteresultaten gespreid over meerdere jaren. Deze spreiding is slechts mogelijk indien uit de liquiditeitenplanning blijkt dat middelen gedurende een langere periode beschikbaar zijn.

Artikel 4 Kredietrisicobeheer

Lid 1 tot en met 8

Het kredietrisicobeheer is gericht op het beperken van het debiteurenrisico. Voor het debiteurenbeheer dient onderscheid gemaakt te worden tussen:

- Publiekrechtelijke debiteuren
- Privaatrechtelijke debiteuren
- Debiteuren sociale zaken
- Vorderingen op publiekrechtelijke lichamen.
- Overige vorderingen

De wijze van rapporteren en de activiteiten met betrekking tot invordering zijn nader beschreven in de gemeentelijke belastingverordeningen en de invorderingswet. Beoordelen van de kredietwaardigheid van de crediteur is van toepassing in die situaties waar de productverantwoordelijke opdracht geeft tot het verstrekken van een voorschot (vooruitbetaling).

Lid 9

Het uitvoeren van het crediteurenbeleid is een onderdeel van de afdeling FJZ. Hierbij wordt gestreefd naar het verbeteren van het crediteurenbeleid door optimalisatie van betalingstermijnen en het verminderen van het aantal facturen.

Artikel 5 Koersrisicobeheer

Zie de toelichting bij artikel 9 lid 5.

Artikel 6 Intern liquiditeitsbeheer

Lid 1

Een liquiditeitenplanning dient te worden opgesteld met als doel inzicht te krijgen in verwachte overschotten en tekorten aan liquide middelen, de omvang en duur ervan. Interne liquiditeitsrisico's doen zich bijvoorbeeld voor wanneer de gemeente gelden voor een bepaalde periode heeft uitgezet en gedurende de looptijd van de uitzetting blijkt dat de gelden (onverwacht) nodig zijn voor het doen van een investering. Dit kan tot gevolg hebben dat de gemeente tijdelijk een lening moet aantrekken (wanneer de uitzettingen vast staan in bijvoorbeeld een deposito) ofwel tussentijds een uitzetting moet verkopen (bijvoorbeeld een obligatie). In beide gevallen kan dit negatieve gevolgen hebben voor de financiële resultaten. Ter beperking van dit risico baseert de gemeente haar financiële transacties op een liquiditeitenplanning waarin de toekomstige inkomsten en uitgaven van de gehele organisatie zijn gepland. Teneinde aansluiting te zoeken op de meerjarige investeringsplanning van de gemeente is gekozen een liquiditeitenplanning met een periode van één tot maximaal vier jaar op te stellen. In de praktijk is het opstellen van een betrouwbare en nauwkeurige liquiditeitenplanning niet eenvoudig. Dit heeft te maken met de onzekerheden die verbonden zijn aan de activiteiten van de gemeente en de hieraan verbonden financiële gevolgen. Het is daarom van groot belang dat de afdeling FJZ juist, tijdig en volledig wordt geïnformeerd door de overige afdelingen over de financiële gevolgen van hun activiteiten.

Artikel 7 Valutarisicobeheer

Dit betreft een ongewijzigde voortzetting van het beleid binnen de gemeente Schiermonnikoog.

Artikel 8 Aantrekken van lang vermogen

Lid 1

Teneinde de renteresultaten te optimaliseren wordt zoveel mogelijk intern gefinancierd.

Lid 2

Het aantrekken van vermogen op de kapitaalmarkt verlangt snelle telefonische beslissingen. Zowel de vrager als aanbieder moeten er op kunnen vertrouwen dat de gesprekspartner bevoegd is beslissingen te nemen. De gemeente Schiermonnikoog stelt dat er op het moment van het voornemen tot het aantrekken van vermogen, tijd is voor bespreking van hoeveel en in welke vorm vermogen kan worden aangetrokken. In dit voortraject worden de opties besproken door de comptabele en de coördinator financiën. Hierbij wordt uitgegaan van de dan geldende rentetarieven. Het resultaat van het vooronderzoek wordt aan het college voorgelegd ter besluitvorming.

Lid 4

Deze richtlijn beoogt de marktconformiteit van financieringen te waarborgen, voor bijv. te betalen rentepercentages, provisies, (boete-) clausules bij vervroegde aflossing etc. Middels het opvragen van meerdere offertes wordt bereikt dat de gemeente een beter beeld heeft van de op dat moment gebruikelijke tarieven en voorwaarden op de financiële markten. Op basis daarvan kan een afgewogen keuze worden gemaakt.

Lid 5

Vaste geldlening is een (relatief standaard) lening die kan worden afgesloten bij een financiële instelling. *Onderhandse geldleningen* zijn leningen waarbij de voorwaarden van de lening in onderling overleg met de geldgevende partij worden vastgesteld.

Medium Term Notes zijn verhandelbare schuldbekentenissen aan toonder, met een minimumlooptijd van twee jaar en een minimumomvang van nominaal € 454.000,00.

Artikel 9 Uitzetting

Lid 1

Vanuit haar publieke taak kan de gemeente Schiermonnikoog besluiten tot het nemen van een deelneming of verstrekken van een lening aan anderen dan aan relaties als genoemd in artikel 12 lid 2. Activiteiten in deze richting moeten afzonderlijk door de Gemeenteraad worden goed gekeurd. Onderbouwd moet kunnen worden dat het gaat om publieke en niet om private activiteiten.

Lid 2

Het uitzetten van middelen voor bepaalde tijd (waarbij minimaal de hoofdsom is gegarandeerd) moeten worden afgewogen tegen het uitzetten van deze middelen bij de bank tegen de minimale rentetarieven. Bovenstaande heeft als reden dat het bij het uitzetten van middelen niet acceptabel is te kiezen voor constructies met een verhoogd risico op het verliezen van de als normaal in te calculeren renteopbrengst. Onder de als normaal in te calculeren renteopbrengst is te verstaan die renteopbrengst die minimaal kan worden ontvangen op het beslissingsmoment tegen de dan geldende markttarieven bij een vergelijkbare looptijd.

Lid 3

Het uitzetten van middelen op de geldmarkt verlangt snelle telefonische beslissingen. Zowel de vrager als aanbieder moeten er op kunnen vertrouwen dat de gesprekspartner bevoegd is beslissingen te nemen. De gemeente Schiermonnikoog stelt dat er op het moment van het voornemen tot het uitzetten van middelen, tijd is voor bespreking van hoeveel en in welke vorm vermogen kan worden uitgezet. In dit voortraject worden de opties besproken door de Comptabele en **de coördinator financiën**. Hierbij wordt uitgegaan van de dan geldende rentetarieven.

Lid 4

Deze richtlijn beoogt de marktconformiteit van uitzettingen te waarborgen, voor bijv. het ontvangen rentepercentage, de hoogte van transactiekosten etc. Middels het opvragen van meerdere offertes wordt bereikt dat de gemeente een beter beeld heeft van de op dat moment gebruikelijke tarieven en voorwaarden op de financiële markten. Op basis daarvan kan een afgewogen keuze worden gemaakt.

Lid 5

Ten aanzien van de financiële instrumenten die kunnen worden gehanteerd voor uitzettingen in het kader van treasury, geldt in de Wet fido als belangrijkste uitgangspunt dat de hoofdsom van de betreffende uitzetting in tact blijft. Bij alle in dit artikel genoemde producten wordt aan het einde van de looptijd ten minste de hoofdsom (bij vastrentende waarden de "nominale waarde") uitgekeerd. De gemeente Schiermonnikoog gaat bij het uitzetten van middelen volgens artikel 9 lid 3 uit van een garantie van minimaal de hoofdsom plus de als normaal, door het bij een bank wegzetten met een gelijke looptijd, minimaal te realiseren renteopbrengst.

Bij het uitzetten van gelden op rekening courant, spaarrekening of deposito's worden géén koersrisico's gelopen. Het kan bij dergelijke producten echter voorkomen dat de opnamemogelijkheden beperkt zijn (in het bijzonder bij deposito's en soms bij een spaarrekening). Obligaties en medium term notes zijn vastrentende waarden die (tussentijds) verhandelbaar zijn.

Bij tussentijdse verkoop kunnen koersrisico's worden gelopen. Wanneer deze waarden tot het einde van hun looptijd worden aangehouden zal minimaal de nominale waarde worden uitgekeerd.

Garantieproducten zijn beleggingsproducten waarbij de uitgevende (financiële) instelling garandeert dat op de afloopdatum (een bepaald percentage van) de hoofdsom wordt uitgekeerd. Garantieproducten keren vaak minder of geen rente uit en bieden in plaats daarvan bijvoorbeeld een rendement dat gebaseerd is op een aandelen-index (zoals de AEX-index). Garantieproducten waarbij minder dan 100% van de hoofdsom wordt gegarandeerd zijn expliciet niet toegestaan onder de Wet fido.

Bij garantieproducten is vaak enkel de hoofdsom gegarandeerd. Aangezien de reële waarde (de koopkracht) van de hoofdsom door inflatie kan verminderen, eist de gemeente Schiermonnikoog bij een langere looptijd naast een hoofdsomgarantie een minimaal rendement ter hoogte van de normaal, door het bij een bank wegzetten met een gelijke looptijd, minimaal te realiseren renteopbrengst.

Artikel 10 Leningen en garanties

Lid 1

Onder garanties wordt verstaan het (gedeeltelijk) garant staan voor leningen aan te gaan door organisaties welke een relatie hebben met de gemeente Schiermonnikoog vanuit haar publieke taak.

Artikel 11 In- en doorlenen van middelen

Lid 2

Activiteiten in deze richting moeten afzonderlijk door de Gemeenteraad worden goedgekeurd. Onderbouwd moet kunnen worden dat het gaat om publieke en niet om private activiteiten.

Artikel 12 Relatiebeheer

Lid 2

Ter beperking van kredietrisico's zijn in dit artikel richtlijnen opgenomen voor de minimale kredietwaardigheid van de partijen waar de gemeente middelen uitzet. Een (credit-) rating is een beoordeling van de kredietwaardigheid van een instelling, die voor zowel de korte als voor de lange termijn wordt verschaft door gerenommeerde rating "agencies" zoals Standard & Poor's, Moody's en Fitch IBCA. **De hoogste**

kredietwaardigheid wordt bij Standard & Poor's en Fitch IBCA weergegeven met AAA, gevolgd door AA-plus, Aa, AA-minus, A-plus, A en A-minus. Moody's kwalificeert van hoog naar laag Aaa, Aa1, Aa2, Aa3, A1, A2, A3. Daarnaast kent men kwalificaties met letters B, C en D. Een A-rating staat voor "zeer kredietwaardig". Voor de gemeente Schiermonnikoog geldt, dat de financiële ondernemingen waar gelden uitgezet worden, gevestigd moeten zijn in een EU Lidstaat, die tenminste beschikt over een AA Rating afgegeven door ten minste twee ratingbureaus en voor henzelf of voor de door hen uitgegeven waardepapieren kunnen aantonen dat ze ten minste over een AA rating beschikken, afgegeven door ten minste twee ratingbureaus. Een solvabiliteitsratio van 0% (ofwel een "solvabiliteitsvrije status") is een status die door een bancaire toezichthouder in een EU-lidstaat (bijv. De Nederlandsche Bank) wordt toegekend aan het schuld papier van een instelling. Deze status houdt in dat een bank voor desbetreffend papier geen reserves (0%) hoeft aan te houden en wordt onder meer toegekend aan papier uitgegeven of gegarandeerd door (centrale) overheden. Het is de gemeente dus toegestaan om bij andere overheden geld uit te zetten, of om te beleggen in papier waaraan een overheidsgarantie is verbonden (zoals door het WSW geborgde leningen van woningcorporaties).

Lid 3

Tussenpersonen hebben een intermediairfunctie bij het afsluiten van financiële transacties en vallen niet onder de "tegenpartijen". De vereisten van lid 2 zijn voor tussenpersonen dan ook niet van toepassing. Teneinde dit te ondervangen stelt de gemeente voor tussenpersonen als eis dat zij onder toezicht van de Stichting Toezicht Effectenverkeer (STE) staan en daarvan een vergunning als makelaar hebben ontvangen.

Artikel 13 Geldstromenbeheer

Lid 2

Het geldstromenbeheer is erop gericht het betalingsverkeer zo doelmatig mogelijk te laten verlopen en in voldoende mate te beveiligen.

Lid 3

Het laten uitvoeren van het betalingsverkeer door één bank heeft als voordeel dat er geen kosten hoeven te worden gemaakt om gelden tussen verschillende banken over te boeken.

Artikel 14 Saldo- en liquiditeitenbeheer

Lid 8

In dit lid worden limitatief de mogelijke korte termijn financieringsinstrumenten benoemd. De termdaggeld (ook wel callgeld genoemd) staat voor een opgenomen of uitgezette lening voor onbepaalde tijd die dagelijks gewijzigd kan worden. Kasgeldleningen zijn niet verhandelbare leningen voor een vast bedrag en een vaste periode (maximaal 2 jaar) en tegen een vast rentepercentage. Kredietlimiet op de rekening courant betreft de mogelijkheid debet ("rood") te staan op de rekening courant.

Artikel 16 Verantwoordelijkheden

De verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de functionarissen die binnen de gemeente betrokken zijn bij de treasuryactiviteiten zijn in artikel 16 respectievelijk artikel 17 beschreven. De toekenning van de genoemde functies en bijbehorende bevoegdheden en verantwoordelijkheden aan functies en/of functionarissen vindt plaats via de hiertoe dienende documenten (mandaten, besluiten e.d.). Deze verantwoordelijkheden dienen te worden gecommuniceerd naar de betrokkenen.

Artikel 17 Bevoegdheden

De eindverantwoordelijkheid voor het treasurybeleid ligt primair bij het bestuur van de gemeente. Teneinde niet onnodig te worden belast met het dagelijkse treasurybeheer draagt het bestuur een deel van haar bevoegdheden over aan de ambtelijke organisatie. De praktische uitvoering van het beleid heeft dus vooral op ambtelijk niveau plaats, wat als voordeel heeft dat er slagvaardiger kan worden geopereerd. Bij de toewijzing van bevoegdheden is zoveel mogelijk rekening gehouden met de vereiste functiescheiding tussen besluitvorming, uitvoering, administratie en controle.

Artikel 18 Informatievoorziening

De tabel in dit artikel geeft weer op welke wijze de informatievoorziening wordt gewaarborgd. Het verstrekken van juiste, tijdige, volledige en relevante verantwoordingsinformatie moet gerekend worden tot de belangrijkste voorwaarden voor het kunnen beheersen van de financiële en interne risico's van de gemeente.

Punt 1

Afdelingen dienen jaarlijks en incidenteel informatie te verschaffen op de momenten waarop zich significante wijzigingen voordoen in hun verwachtingen over tijdstip of omvang van toekomstige betalingen of ontvangsten (bijv. bij uitstel van een grote investering).